

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De deo uno, et trino - Cod. Ettenheim-Münster 202

Bach, J.

[S.l.], 1636

Dvbitatio II

[urn:nbn:de:bsz:31-118088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118088)

attentionem, in cogitando de aliqua re, ut quamvis hat oculos 47.
aperitos, h. tñ videt præteritatem vel aliam rem sibi ante oculos
positam, in qua tñ casu speciem eorum vultem h. in oculo &
falsum e. qd. rãd vel mung. speciei impressæ ultimo determinat
præt. potam cognositiveam ad operandam circa hoc potig. obiectum
quam circa aliud.

Quo quando nos dicim. rãd. vel mung. speciei
impressæ e. debet. rãd. ultimo potam cognositiveam. h. ad cognos-
cendum hoc potig. obiectum quam aliud, in ita e. illigendum ut
spec. impressæ quoad spec. figuram ultimo determinat potam
ad operandam potig. circa hoc obiectum quam circa aliud, & præter-
ita determinat etiam illam ad operandam quoad exercitium
in simpliciter vel absolute ois, sed potis reliquis oib. requisitis,
ut e. sufficiens attentio sine negat. distractionis ad alia.
Udo etiam quando dicim. spec. impressæ determinare potam
cognositiveam ad cognoscendum hoc potig. obiectum quam aliud, nos
velle qd. determinet efficienter sive cum ipsa pota efficiendo
cognitionem huius potig. obiecti quam alterius, neg. e. dici pot.
qd. spec. impressæ determinet potam solum tanquam conditio sine
qua non, qd. aliquo conditio sine qua non, confunderetur
cum eã efficiente, & ois eã efficiens rãd. pot. tolli, ut colligi pot.
ex oppositis.

DUBITATIO II

An ullum obiectum intelligibile concurrat ad in-
tellectionem sui efficiendo eam immediate?

Certum e. Deum tanquam causam per immediatam & generalem
concurrentem effectivam concurrere ad quamlibet speciem expres-
sam & cognitionem sui creatam, sive ea sit abstractiva, sive
intuitiva, sicut etiam simili rãd. tanquam causam primam &
generalem immediate & effectivam concurrat ad quamlibet
aliam cognitionem & quamlibet alium effectum, quare sentus
proposita controversia e. an ullum obiectum intelligibile pot. ut
obiectum immediate & effectivum movere intellectum ad cognitionem
sui, qd. e. immediate determinare intellectum ad sui cognitionem
ca. rãd. qua pota illicita mediantes spec. impressæ. Deter-

determinando ad cognitionem obiecti, quod per illam representat, quoniam a. si illi rei, per vel obiecto conuenit mouere effectiue & immediate intellectum ad cognitionem sui, id maxime concedendum e Deo respectu illius beati & visionis beatificae, deo definiens quid in re presenti de ipso Deo sit tenendum, atq ex huiusmodi definitione, facile constabit quid de reliquis obiectis sentiendum sit.

Dicendum e Deum ut obiectu n mouere effectiue & immediate intellectum beatorum ad visionem sui. Pro hac propositione faciunt oes auctores sequenti dubitatio alleganda, qui asserunt Deum a beatis uideri per lumen gloriae tanquam per speciem impressam. & si contra alios asserentes Deum effectiue & immediate per modum obiecti mouere intellectum beatorum ad visionem beatificam, quod etiam asserunt de Angelo respectu propriae cognitionis, qua seipsum cognoscit, atq horum doctrinam utpote conuicere licet semper nobis de falsitate, respectam, nos etiam in Tractate de Angelis & alibi supponimus numerum illum locum reuocantes definiendum, quidnam de huiusmodi re. nostro iudicio sentiendum eet.

Primo propositio: quia si Deus per modum obiecti tanquam causa particularis effectiue & immediate conuenit ad producendam visionem beatificam, sequetur praedictum concursum Dei ut causa particularis ea ore superfluum, sed hoc ipse dicit, & neg id uide. hinc sequitur. Minor per se patet. Arg: ma: patet: quia ad productionem visionis beatificae nihil aliud requiritur nisi potentia intellectiva proportionata & ultimo determinata ad operandum, & obiectu potens terminare ipsam visionem, atq; potentia intellectiva beati per lumen e sufficienter proportionata & determinata ad producendam visionem beatificam sive ad operandum circa Deum, ut constabit dubitatio sequenti. praeterea Deus per se absq; ullo alio particulari concursu e aptus ad terminandam eandem visionem, siquidem terminare cognitionem n dicit concursum effectiuum se. tenentem ex parte obiecti terminantis & ois alij concursus effectiui e immediatus procedens a Deo per modum obiecti e ois superfluum. His, in quo solo patet e. difficultas, patet: quia ad productionem cuiuscunq; actus extra naturalis uoluntatis nihil aliud requiritur praeter potentiam uoluntatis proportionatam per habitum supernaturalem ad operandum & obiectu quod debet terminare huiusmodi actum uoluntatis & similiter dicendum e ad productionem actus uisionis Dei nihil

nihil aliud requiri proter potam proportionatam e deter- 43.
minatam ad operandum, e obitu potens terminare, visionem
beatificam, neg e. e aut sit assignari vlla sufficiens dignitas.

2do pti: qd si Deus vt obitu effectiue e im-
mediate concurreret ad visionem sui, veri Deus grater omni-
potiam haberet aliam potiam foaliter operari ad extra foaliter
indivinatam ab eadem vigora, sed consequens e oio falsum e ab-
surdum e. Maior pti: qd vigora Dei vel e foaliter identifi-
cata cum eis voluntate, vel certe e etaliter executiva sine eha, e
habet subordinata Dei voluntati, atqui si Deus per modum obitu
sue vt obitu concurreret effectiue e immediate ad visionem sui
beatificam, talis concursus e oio necessarius, ita vt posito lumine
glorie in illata beati voluntas Dei h poct villo modo eadem
immediate impedire proutem concurrunt, ac pmo, talis con-
cursus immediate proveniret a potia Dei, qua neg sit Dei volun-
tas neg sit subordinata Dei voluntati e veri in Deo, si ipse
vt obitu effectiue e immediate concurreret ad visionem, beatificam,
prater vigoram e alia potia operari ad extra, que n e executiva
sive voluntati subordinata in agendo, e per consequens ne copia-
rio ex operabitur ad extra. Minor pti: syllogismi infracti
piti: imo: qd neg Patres, neg Theologi agnoscent in Deo vllam
potiam agendi ad extra proter ipsam vigoram. 2do eadem mi-
nor pti: qd potia agendi necessaria ad extra inolvit imperfione,
ignora oio determinatio e necessitas ad aliqnd extrinsecum neces-
sario involvit aliquam imperfionem in quo e talis determinatio
e necessitas, neg e. determinatio e necessitas agendi ad extra e
fectio simpliciter simplex, meli e. e cam habere quam habere,
ignora effectus e habere in ea libera voluntate, btm concurrunt
effectivam ad extra, quam h habere.

3to pti: qd Neg vt obitu effectiue e immediate con-
curreret ad visionem beatificam, sequeretur qd aliqua potia seu virtus
activa ad extra eet in vna persona divina, qua virtus n eet in
reliquis divinis personis, ac pmo in Deo proter vigoram eant
tres potia activae ad extra recte inter sea distinctae, sicut distinguunt
inter sea personae divinae, sed hoc e contra eandem sententiam Ecclie, Pp
e Theologorum. E n e admittendum. 4to pti: qd divina Pator-
nitas, proot e talis e distinguitur a reliquis personis divinis im-
mediate e effectivae moveret illum beati ad cognitionem sui, idem
dicitur de Filiatione e singulae personalitates divinae haberent
nam propriam e pendentem virtutem activam ad extra, et pmo e
tres

tres virtutes actiua ad extra recipi vnter se distincta eent in Deo
propter originem, atq; hęc ita pntcipi. Et contra Melaniam in poms.
Disp. 2. d. 10. & Salas tom. 1. in qnam dca tract. 2. sect. 5.
num. 4. d. ubi docent predictum conuersum ad visionem beatifi-
cam pcedere. foaliter ab etia Dei.

¶ Sed aliquid idem inconueniens sequi si datur spes
impressa Dei, vel dicatur hunc glorie e. spem impressam Dei
representatiuam, nam spes impressa etia Dei debet mitti
immediate ab ipsa etia prout ea distinguitur ab origo.

¶ Sed contra e. si licet spes sensibilis necessario emittat
vel producat immediate ab ipsis obiectis e. accidentibus sensibilibus,
nulla tñ spes impressa intelligibilis necessario producat ab obiecto illi-
gibili, siquidem nullum obiectum intelligibile creatum producit speciem
sui impressam, si illud agentem excipias nam inqnis, vt conter
docetur in tractatu de Angelis, spes Angelica et in Angelis ab in-
stanti creatore ipsorum a Deo congenita, vel certe in illos a Deo
tanguam a fathore nra necessitate infunduntur, similiter spes
impressa intelligibilis, qua et in hie, n producentur ab obiecto intelligibili,
sed ab illitu agente, vt constat ex tractatu de tra, et p pnotatis
sicut igitur Deo per suam libentiam voluntatem e originem producit
in Angelis spes impressas rerum illis debitas, ita etiam dicendum e
si debet in Beatis spes impressa Dei, cam producit n necessario
a Deo sine ab eis etia per modum obiecti, sed ab illis origo
per voluntatem libentis applicatam ad operandum, nam inter pxi-
cata Dei propria qua ei conueniunt e n conueniunt creaturis hoc
etiam dno ipse Deus e obiectum voluntarium illis creati e virtutis
beatificae, quatenus per spem sine hunc glorie a se productam
determinat e mouet illitum creatum ad visionem sui, licet
etiam pot libere, sine spe e immediate per originem suam mouere
e determinare illitum creatum ad visionem beatificam, licet hoc n fuerit
communale modo, vt ex parte supra explicatum e, infra magis constat.

¶ Sed dno quidam libentem ad visionem sui n totum conuer-
tere per modum obiecti e vt eam specialem, sed etiam vt eam primam,
e vltimam, sub qua pot suspendere suum conuersum e impedire eam ca-
litem eam dca vel particularis, quamuis ergo conuersio ille Dei prout,
obiecti specialis foaliter loquendo n est liber, est tñ liber prout eam vntas,
e per consequens cam sit idem conuersus, pot impediri etia a Deo etiam
posito hunc glorie in illitu beati, licet Angelis quando vult illigere
seipsum conuertit vt obiectum per suam substantiam e conuertit etiam vt cog-
nitio per pxiam illitum, e licet conuersio substantia ipsius vt obiectum
non sit

non sit liber, q̄ si illi subordinatur voluntati, & p̄ impu- 49.
diri a voluntate, ne actu se illigat, hinc & totum illum op-
eratum realiter & librorum angelis, q̄a t̄y illo conuersus p̄
ab angelo impedi.

Contra e, q̄ ex hac responsione sequeretur in
Deo esse aliq̄ principium productivum inu. principium assi-
uum ad extra, scilicet distinctum ab omnia, siquidem actus
Dei eius attributa scilicet distincta ab omnia sit inme-
diate obiectum visionis beatificae, & per consequens per modum
obiecti tanquam causa efficiens immediate, & effectiua concurrant ad
causam finem licet inadaequatē, sed q̄ simul cum actus & pro-
ditis attributis Deum conuertat etiam per op̄iam tanquam causa
prima & vltima. Praeterea cum etiam relatio personales sint inme-
diate obiectum visionis beatificae etiam ipsi per modum obiecti immedi-
ate & effectiue concurrerit ad visionem beatificam, ac prout in
Deo prout op̄iam tres erunt pota operatiua ad extra a parte
rei inter se distincta. Denique contra eandem responsionem e,
q̄ etiam ex ea sequitur esse in Deo aliq̄ principium inu.
operatiuum ad extra necessarium, imo plura esse huiusmodi prin-
cipia, quae in operanda n̄ sunt directe subordinata Dei volun-
tati, sed ex se sunt necessario determinata ad operandum ad
extra licet inadaequatē. hoc. & inuoluit duplicem imperfectionem,
vt constat ex dictis, ac prout repugnat infinita Dei perfectio-
ni quae omnino imperfectionem excludit.

Ex supradictis. a. colligitur, q̄ licet conuersus
Dei ad visionem beatificam iuxta responsionem allatam est
liber prout pendet ab op̄ia Dei, n̄ t̄ est liber sed necessarius
prout immediate pendet a reliquis Dei attributis, etia aitate,
& relatione personalibus, sicut conuersus quo ignis & Deus conuer-
sunt ad prout uicium calorem licet t̄ sit liber prout pendet
vel procedit a Deo, e in necessario prout procedit ab igne,
quasi sicut ignis vere e causa necessaria respectu p̄t̄nchi
conuersus licet idem conuersus sit liber respectu Dei, ita etiam
etia Dei e ei attributa scilicet distincta ab omnia e
relatio diuina erunt causa necessaria respectu conuersus ad visi-
onem beatificam, licet idem conuersus sit liber respectu diuinae
omnipotentiae.

Denique ex eadem responsione sequitur ipsam Dei
op̄iam concurrere ad visionem Dei dupliciter. Primo ne-
cessario n̄e tanquam causa necessaria operatiua ad extra,
quaboz

quetengiam ipsa concurrat per modum obiecti, sicut concurrunt
cetera & reliqua Dei attributa. 2do libri, quatenus concurrunt
et subordinata diuine voluntati, & est ois inarditum &
impfectionem inuoluit.

Secundo igitur quidam respondent, qd licet oia Dei
attributa & relacio personales sint obiectum virginis beatifica,
sola tñ oporia dicitur immediati concurrere n alia attributa
& multo magis relacio personales, qd relacio diuina n it que-
retur ad extra, aia e. opera Trinitatis & ois eiy operaco
ad extra et in diuina, alioquin darentur, inueniri, in Deo
tres pota productua ad extra, qd videtur durum.

Sed contra e, qd si Deus per modum obiecti effec-
tue concurrat ad visionem beatificam, quicquid e in Deo, qd
sit obiectu immediatum & terminatum visionis beatificae,
debet eo obiectu motum respectu eiusdem visionis, ita effectiua
& immediato concurrat ad visionem, sed cetera Dei e oia eiy attri-
buta & personalitates si immediatum & terminatum obiectum
visionis & oia illa debent eo obiectu motum visionis, &
oia debent effectiua & immediati concurrere ad visionem
beatificam; Maior e certissima etiam apud aduersarios.
Maior pñ: qd totum id qd per modum obiecti effectiua con-
curreret mediante ipse impressa ad visionem beatificam,
si ea fieret mediante ipse, debet concurrere effectiua & im-
mediati ad visionem beatificam si ea fiat sine ipse, ut pñ
ex eod alio debet effectiua & immediati concurrere ad cog-
nitionem, qd per speciem impressam representaretur si ea cog-
nitio fuerit mediante ipse, alioquin n concurreret immedi-
ato per modum obiecti, si quidem concurreret immediati per
modum obiecti e, qd eodem formaliter quoad cognitionem sui
effectiua moueret per ipse impressam vel per eam
representaretur, moueat immediati. Et tunc ipse ad hu-
iusmodi cognitionem, at si visio beatifica fuerit medi-
ante ipse, qui eque e in Deo, qd sit immediatum & termina-
tuum obiectu visionis beatificae, tunc qd immediati per eam for-
maliter representaretur concurreret effectiua mediante ipse impressa
ad visionem beatificam & quicquid e in Deo, qd sit immediatum
& terminatum obiectu visionis beatificae, que fit sine ipse impressa,
debet eo obiectu motum sine debet effectiua & immediati concurrere
ad eandem visionem beatificam, ac porro Deus n solum
per signum sed etiam per cetera & reliqua oia attributa & ois,
relacio

relaciones personales effectivas e immediate, concurrunt ad visionem
beatificam, ex hoc a. consequitur intellectus in Res e. reliqua ab
iura regni illata.

Respondet p[ro]p[ter] eadem maius: q[uia] aliquid immediate mouere
sive concurrere per modum obiecti ad cognitionem e. q[uod] oes facultates
q[ui]e s[un]t in obiecto e. s[un]t obiecta terminatiuum cognitionis sunt etiam eis
obiecti motuum, id e. moueant e. concurrunt effectiue immediate
ad eandem cognitionem, atq[ue] n[on] solum cogita sed etiam e[ss]e[nt]ia Dei,
e. reliqua eis attributa, q[uia] si facultates distincta ab cogita e. oes
relaciones personales, s[un]t obiecta terminatiuum visionis beatifica eam
immediate terminant. Et si Deus per modum obiecti mouet e. concurr-
rit ad visionem beatificam, n[on] solum Dei cogita sed etiam e[ss]e[nt]ia Dei
e. reliqua eis attributa e. oes relaciones personales effectiue e. immed-
iate mouent e. concurrunt ad visionem beatificam, q[uia] e. abstrudum,
vt constat ex supradictis; Minor e. apud oes e. u[er]a. Maior p[ro]p[ter] q[uia]
si aliquid terminet cognitionem, e. aliquid aliud, licet ab illo solum
facultate distinctum, n[on] terminet cognitionem, sed t[ame]n moueat ad illam,
nec t[ame]n proprie dicitur mouere, vel concurrere ad cognitionem
per modum obiecti: q[uia] videlicet id q[uod] mouet facultate n[on] e. obiectu; alio-
quin etiam id q[uod] effectiue mouet ad cognitionem, ex r[ati]o[n]e rei,
subiungeretur ab eo q[uod] terminat cognitionem, adhuc illud po[ss]et
e[ss]e mouere, per modum obiecti, ad cognitionem, q[uia] e. ois factum.

Præterea contra eandem, responsionem e. q[uia] e[ss]e[nt]ia
Dei e. oia eius attributa e. oes relaciones personales terminant
visionem beatificam, nec e. necesse iuxta eandem responsionem
vt ad visionem effectiue moueat, si cogita excipias, e. etiam
idem dicit p[ro]p[ter] de cogita ipsa, q[uia] nulla p[otes]t assignari r[ati]o, cur
ipsa cogita debeat immediate concurrere nimirum per modum
e[ss]e[nt]ia particularis ad visionem beatificam, hoc a. p[ro]p[ter] q[uia] si v[er]o
concurrit immediate, ex parte obiecti requiritur ad cognitionem,
maxime requiritur q[uia] ad cognitionem n[on] solum debet concurrere
pot[est] sed etiam obiecti ip[s]ius cognitionis, e. talis concursus obiecti e.
necessarius ad cognitionem, q[uia] e. eis obiectu e. q[uia] ipsa cogitatio e.
quasi pot[est] vel pars pot[est] e. obiecti. Et quicquid e. obiectu visionis
beatifica debet ad Deum per modum obiecti concurrere, atq[ue] ip[s]e
et cogita etiam ipsa Dei e[ss]e[nt]ia e. reliqua eis attributa e. relaciones
e[ss]e[nt]ia v[er]o s[un]t obiecta terminatiuum visionis beatifica, nec t[ame]n ex
parte ipsorum requiritur v[er]o peculiaris concursus immediatus per
modum obiecti. Et neq[ue] ex parte cogita requiritur talis concursus sed
t[ame]n concursus generalis, sicuti requiritur ad reliquos effectus creatos.

Denig
D

Denique per coniecturam: quia nulla res creata quantumvis
praesens vel applicata potest cognosciturus per modum obiecti effecti-
uae, & immediate mouere eandem potest ad cognitionem sui.
& gratis & absque fundamento asseritur Deum per modum obiecti effectiuae
& immediate mouere illatum beatorum ad visionem beatificam.
Consequenter patet. Anus per inductionem, primo. e. res sensibiles quantumvis
sui applicatae vel intus praesentes sensibus, in se eos effectiuae,
vel immediate mouent ad sensationem, atque hoc constat ex auctoritate
Aristotelis, & omnium Peripateticorum dicentium sensibile positum supra
sensum non facere sensationem, praeterquam dum constat experientia neg-
e. illum obiectum sensibile potest sensitivum, cui est intus praes-
sens, mouet ad cognitionem sui sensitivam, ut pupilla oculi non mo-
uet potestam visivam, sicut nec visibile externum si oculo sit
applicatum a se ipso, vel in medio sit, ulla ratione mouere potestam
visivam ad visionem sui.

Secundo, nec substantia spiritalis vana magis, ut obiecta
reales dum est in corpore, licet sit identificata cum eis, illata ut
sensu satis conueniens docet, illum effectiuae mouere ad cognitionem sui,
nec substantia omnia abstracta a materia inue[n]it spiritalis, ut obiecta angelus,
licet sit intus praesens & applicata alteri angelo cum effectiuae
& immediate ^{mouet} ad cognitionem sui, ut conueniens dicitur in tractatu de
de angelis, & infra patebit & verum, nulla res creata quantumvis
intus praesens vel applicata potest cognosciturus quocumque ea sit
sit eam, per modum obiecti effectiuae mouere ad cognitionem sui.
Ad ea tamen, quae modo dicta sunt, varia potest afferri rationes, quae
singulas impugnantur necesse est.

Primum autem responderi potest saltem qualitates tangibiles
ut est calor, frigus &c. praesentes & immediate applicatas tactui cum
moueret ad sensationem, nec eas sentire mediante ulla specie impressa.

Sed contra est quia etiam in qualitatibus tangibilibus
contrarium experientia constat, nam si manus appropinquetur igni,
statim sentitur ingens calor, qui profecto in ea intentione non
potuit tam cito produci in manu, sed etiam patet ex eo quod si
manus statim atque fuit igni appropinquata, remouetur non amplius
sentitur illi calor in manu, qui si realiter in manu productus
est in illa intentione, profecto etiam in manu et igne remota
saltem per aliquam breuiorem temporis moram sentiretur. praeterquam
idem patet ex eo quod laborantes febri vel febre critica nullum senti-
unt calorem, in partibus substantialibus sui corporis, ut cantharis empa-
mentia, & tamen febris illa prouenit ex nimio calore haerente in partibus
substan-

substantia corporeis, ut patet docent Medici & calor et per con- 50.
sequens reliqua partes tangibiles immediate vel intime presentes
& applicata tactui ipsum non mouent ad sensationem, et per consequens
quando sentiuntur non mouent per modum obiecti effectiue et immedi-
ate sensum ac sensationem.

Quod si dicas sensibilia licet immediate applicata
sensum non mouere, sensum, quia ipsa sunt magis, maiore quam sit
potentia sensitiua, et ideo potentiam sensitivam non potest ab illis immediate
applicatis moueri ad sensationem, sed necessario debere intermediari
aliquo magis modo eorum magis proportionatum potentie sensitivae,
namque potentiam intentionalem sensibilem, ut ipsa potentia sensitiva
moueri possit, contra vero cum Deus sit etiam multo magis
immaterialis quam sit illud creatum, ideo potest per modum obiecti et
absque ulla specie impressa moueri ad visionem sui eundem illudum,
eo quod absque omni specie sit per se proportionatus et intime praesens
illudum creatum.

Contra est, quod etiam species impressa sensibilis, et quanta
et materialis, cum recipiatur in materia vel quantitate obiecti et ab ea depen-
det, sicut omnia accidentia sensibilia pendunt a materia per quantitatem
sui obiecti, ac proinde sicut species sensibiles in vigore, non sunt magis im-
mediales quam accidentia sensibilia, ipsa non erunt improporcionata
sensui in ratione obiecti licet absque omni specie continerentur. Verum contra
est, quod si obiectum sensibile non est proportionatum potentie sensitivae, eo quod est
magis materialis quam sit sensus, et ideo non potest per modum obiecti moueri
sensum immediate, sed tamen per speciem sui impressam, similiter Deus
est magis immaterialis quam sit illud creatum, ac proinde erit necessaria
aliqua species ut Deus, qui est magis immaterialis quam sit illud creatum,
sui sicut fiat ei proportionatus, et ipse per modum obiecti moueat illum
ad visionem beatificam; sicut est proportio in ratione potentiae obiecti sit
improportio, quod maiorem obiecti materialitatem respectu potentiae poterit etiam
improportio, quod maiorem immaterialitatem obiecti respectu potentiae.

Ad id quod supra dictum est de hisa respondere potest dicitur
rationalem materia virtutem non potest mouere, signum ad cognitionem sui
intuitivam, eo quod pro eo statu non habet substantiam spirituales
et materialis, quae est conditio omnino necessaria ad operationem omnino spiritu-
alem, cuiusmodi est cognitio intuitiva ipsius huius rationalis, ex hoc
non sequitur Deum non mouere immediate et effectiue illudum Beati-
rum ad visionem beatificam, cum huiusmodi visio sit omnino spiritu-
alis.

Sed contra est, quod si illa substantia spiritualis potest mouere
aliam

aliam vel seipsam ad cognitionem sui intuitivam, sequitur etiam
hanc rationem quando est unita corpori potest se movere ad cogniti-
onem sui intuitivam, hoc a. p. q. si ego nunc habebam speciem
impressionis et programmi hanc meam rationem, profecto intuitivam cog-
noscerem hanc meam, sicut etiam nunc prima virgo cognoscit
suam et ovis hanc suam post resurrectionem corporum intuitivam
cognoscent hanc suam. Et dicendum est cognitionem intuitivam
hanc rationem requirere quidem ut natura a qua procedit, sit
ultimo terminata per substantiam, in qua necessario existit ut
huiusmodi substantia sit spiritualis, nam si ad exigeret max-
ime quod ipsa in se est spiritualis, atque etiam omni illi humani
elicta ab hanc rationem unita corpori est spiritualis, nec si per
exponit in natura substantiam spirituales, cum hanc rationem uni-
ta corpori non subsistat nisi per totam substantiam et ea sit
materialis, ut negotium cum terra satis est, si hanc rationem uni-
ta corpori habet propriam substantiam nimirum spirituales, de
magis sunt pro nobis. Et si ulla substantia spirituales est, habet vim
speciei impressae potest movere illum intellectum ad cognitionem intui-
tivam sui, etiam hanc rationem licet unita corpori habebit huius-
modi virtutem movendi se immediate ad cognitionem intuiti-
vum sui, quod in se manifeste solum, que a modo supra dicta sunt,
potest etiam confirmari ex eo quod in humanitate ipsa multo fue-
runt operationes rationales, nec si illa habebat substantiam propi-
am vel naturalem, ex quo inferitur operationem naturalem suam natura pro-
ponere quidem naturam ultimo completam per substantiam, in qua
necessario exigere ut natura per hanc vel illam substantiam
sit completas.

Denique ad illud quod supra dictum est de Angelo, qui
sit intime presens Alberti, responderi potest negando Angelum intime
presentem Alberti non movere effectivum et immediate intellectum
Alberti ad sui cognitionem.

Id contra est, quod Angelus etiam secundum adversa-
rios non immediate per suam substantiam, sed per speciem sui impres-
sam movet Angelum a se distantem ad cognitionem sui. Et An-
gelus non habet virtutem movendi effectivum et immediate, nisi absque
intro vel specie Angelum cui non intime presens ad cognitionem
sui, quod, ut infra ostendemus in responsione ad objectiones, non nulli
vel non virtutem producendi immediate et absque intro quicquam,
in alio extrinseco licet intime presenti, in quo potest mediante intro
illud producere.

Obicies

sequitur qd per suam formam, quae est sua substantia, seipsum intelligat.
Sed nonnulli cum Vasquez in 3. partem d. 209. cap. 2. Angelum iuxta S. Thomam intelligere seipsum per suam substantiam, si ea moueat intellectum Angeli per modum obiecti, sed quia intellectus Angeli ex se sit determinatus ad cognitionem intrinsecam eiusdem Angeli, atq. ita Angeli a substantia propria ut a prima ratione mouetur ut in se completam habet virtutem intelligendi Angeli substantiam.

Spendum e sicut considerat Angelorum pertinet etiam ad Philosophos, ita praesens controversia, quatenus comprehendit Angelos, et res Philosophicae, ac primum nos in definitione eiusdem controversiae si tenemur sequi S. Thomam, si forte ad nos in praesenti sit contrarius, cuius haec doctrinam in materia Theologicae amplectimur atq. veneramur.

Obiectus 3to: species impressa obiecti intelligibilis est in se eundem obiecti & si species potest mouere intellectum effectiue & immediate ad cognitionem obiecti, etiam ipsum obiectum intelligibile sit immediate & effectiue mouere intellectum creatum cui sit applicatum vel praesens ad cognitionem sui, ac prouidet Deus qui est intime praesens illis Beatorum sit per modum obiecti mouere eundem intellectum ad visionem sui.

Quod transeat hinc, nego consequi: eam bene negari potest, quia ex antecedente potius deberet inferri contraria consequentia, si quidem inductione facta in reliquis obiectis excepto hoc particulari, de quo est controversia, constat nullam eam eam, quae mediante aliquo in se effectiue causet aliquem effectum in aliquo obiecto a se distincto, nec in eodem obiecto quantumvis appropinquato eam immediate ex seipso effectum eiusdem generis, hoc a. constat, nam ignis qui calorem in obiecto externo producit mediante suo calore, si sit immediate, producit calorem in eodem obiecto quantumvis appropinquato vel etiam intime praesenti per penetracionem, ut eadem conceditur, idem dicitur de aqua et alijs huiusmodi. similiter agentia quae mediante semine, aqua et generant, nunquam possunt generare vel producere immediate, sed per semen productum ^{int} quamuis sint intime sive immediate applicata gatto. Demum sit in obiectis sensibilibus quae non possunt immediate mouere, sensum ad certitudinem quam mouent mediante specie sensibilibili, atq. idem constat in reliquis.

Obiectus 4to: species impressa est vicaria obiecti & cum

cum species impressa obiecti intelligibilis potest eadem speciem expressam eiusdem obiecti, etiam ipsam obiecti intelligibilem potest per seipsum immediate & effectivè intellectum, cui sit applicatum, movere ad cognitionem sui.

Re si terminus ille Antecedens, videlicet, proprie nominatur saltem. Sic Antecedens, in Principio vel in qui hoc vicarium sit immediate, & per seipsum, facere quicquid potest vicarij contra vero obiecti illegitimi creatum non potest per seipsum, facere id quod sit illius species impressa intelligibilis, imò si terminus ille vicaria nominatur improprie, nempe ita ut significetur speciem impressam intelligibilem esse solum aliquam rationem vel imperfectam instrumentum obiecti ad producendam cognitionem, illud non potest verificari nisi de specie impressa rei singularis modo, supra explicato, nempe ita ut species impressa aliquo modo sit instrumentum obiecti in duplicatiōe, seu specificatiōe sumpti, sive ita ut species impressa sit aliqua ratio instrumentum obiecti, non prout est ipsa representativa, sed prout ab eo aliquo modo effectivè procedit ratione supra explicata. Sed propositiōem illam species impressa est vicaria obiecti velle sumptam circumferri quidem apud adversarios, coeterum nulla ratione sufficiente potest.

Obijciens 5to: contra dicitur speciem expressam sive cognitionem esse partem & prolem obiecti & potest, ita ut obiectum sit quasi pater, & proles sit quasi mater cognitionis. Et cum cognitio effectivè procedat ab obiecto, & per consequens etiam viciō. Viciō effectivè procedit ab ipso tanquam ab obiecto sicuti proles effectivè procedit a patre.

Re si ab obiecto sed tamen ab adversariis cognitionem dici obiecti partem & prolem per metaphoram, quae in se induct vel signi- ficut representant effectivam cognitionem ab obiecto proprie dictam, ut contenta ut adversarij, nec sit sufficiens fundamentum, nec potest aut probari potest, ut constat ex praedictis.

Obijciens 6to: Angelus cognoscit seipsum immediate, per suam substantiam, ita ut substantia ipsa effectivè & immediate movet & determinet ergo illum ad cognitionem sui. Et similiter Deus immediate & effectivè potest movere intellectum beatorum ad visionem beatificam.

Re regardo his, sicut est. Ita radicalis non potest per suam substantiam immediate & sine specie impressa cognoscere seipsum, ut constat ex praedictis, ita etiam dicitur de deo Angelus cum sit per seipsum. Respondet. Re arguuntur ita retorqueri contra adversarios, Angelus cognoscit seipsum per suam substantiam & similiter.

si Deus per visionem beatificam sine hoc cognoscitur a beatis,
quoniam Dei substantia et tota eius attributa, et personalitates
immediate et effectivae movebunt illud creatum ad visionem
beatificam, ex quo inter alia absurdum consequitur imperfectio in
Deo, ex eo quod Deus habent necessariam determinationem ad aliquid
extrinsecum imperfectum, et visum non est visio beatifica, et sic libet
quod creatum, atque ita Deus non omnem eum concursum ad contra
haberet in sua libera voluntate, sed etiam extra se ageret ex
necessitate sua, et in quantum est non ubi in quantum vult,
et etiam contra S. Thomam 3. part. q. 19. art. 4. ubi pro-
bat quod si Deus ex necessitate sua ageret extra se, aliud infi-
nitum extra se produceret. Quod si dicas Angelus ita cognoscit,
et quoniam immediate sine quibus ut neque eius substantia neque substantia
quae substantia non est natura sed terminus naturae, ita non est operatrix
ita conditio ad operandum, sed immediate et effectivae concurrat
ad eandem actionem, sed in Angeli potentia quae est virtus operati-
va Angeli. Contra est, quia cum natura et substantia Angeli imme-
diata et formaliter terminet cognitionem Angeli, ac proinde sit
formaliter obiectum illi, siquidem et obiectum cognitionis et terminare
cognitionem idem est, necessario debet immediate et effec-
tivae moveri ad cognitionem sui, alioquin Angelus non movetur
per modum obiecti. Illud enim ad sui cognitionem, quod sub-
stantia est substantia Angeli, quae ab adversariis ponitur dis-
tincta a potentia operativa sive motiva illius, terminabit quidem
immediate cognitionem, et ideo erit obiectum illi immediate,
non tamen movebit ad illam, ac proinde sola potentia operativa Angeli
movebit ex modum obiecti, cum tamen adversarij dicant cognitionem
esse partem et partem potentiae et obiecti, quod est dicere, effectivum con-
cursum obiecti, quod terminat cognitionem, sic vero necessarium
ad productionem cognitionis, sicuti concursus partium est vis necessa-
ria ad productionem proles, atque hoc multo magis verificabitur quan-
do Angelus cognoscit, ut patet per liberos voluntatis sua solum suam
naturam vel substantiam et nullo modo potentiam operativam ab illis
distinctam, tunc est. vere Angeli substantia et substantia immediate
et effectivae concurrunt ad sui cognitionem, aut certe eadem cognitio
non est proles obiecti nec eius concursu indigent, et per consequens dicendum
erit nullam cognitionem indigere concursu effectivae sui obiecti
necque, sed utriusque sumpti a quo terminatur, quod si maior ratio
cur una cognitio indiget concursu effectivae sui obiecti a quo ter-
minatur reduplicative sumpti, altera vero non item, est una pro-
ductiva

ducatur a patre & matre, altera vero a matre sola.

Denique addo qd si ducatur Angelum per potiam operati-
viam & distinctam a nra & voluntaria illis concurrere ad producti-
onem sue nrae vel voluntariae, huiusmodi potia erit species impressa
representans Angelum illius eius substantiam & voluntariam, qd reveren-
dum potia nihil vno deest, ut est, qd sit de raone speciei impressae,
ad primum factum erit qd Angelus cognoscat scriptum per suam sub-
stantiam immediate, sine alio specie impressa.

Obijcies 7mo: species rerum impressa in Angelo per
modum obiecti immediate & effectivae movet eius intellectum ad cogniti-
onem sui, ut ipse Angelus potest videm speciebus uti pro libito sua volun-
tatis, applicando se ad cogitandum potius de obiecto unius speciei. im-
pressa quam de obiecto alterius & datur aliquis qd per modum obiecti
effectivae & immediate movet intellectum ad cognitionem sui. An-
te qd: qd Angelus cognoscat eandem species impressas & Angelus ad eandem
cognitionem movetur & determinatur ab ipsa specie, tanquam
ab obiecto, vel movetur & determinatur ab alijs speciebus illas
eandem priores species representantibus, sed hoc n. potest dici, qd alio-
quin Angelus deberet has species cognoscere per alias & has per
alias, atq. ita daretur processus in infinitum & illud pro-
cessum e.

Re Angelus species rerum in se impressas cognoscit
per alias species impressas earum representativas, n. tunc e. necesse
ut has cognoscat immediate vel intuitivae, quoniam eas potest cog-
noscere abstractivae & argutivae, neq. e. absurdum qd Angelus
habet in se aliquas species aliarum specierum representativas quas
n. cognoscat immediate & intuitivae, sequens etiam in illo
dantur aliqui actus nrae, atque illationes quas n. cognoscit, neq.
e. quolibet suam illationem cognoscat per aliam reflexam,
alioquin daretur processus in infinitum in Angeli cognitionibus,
qd implicat contradictionem.

Obijcies 8vo: qd Deus immediate & effectivae
movere intellectum creatum ad cognitionem solius sue gloriae, sed in
eiusmodi casu ipsa Dei gloria quae est obiectum terminativum simul
effectivae & immediate movet intellectum creatum ad cognitionem
sui & Deus per modum obiecti potest movere intellectum creatum
immediate & effectivae ad sui cognitionem.

Re transeat maior, intelligendo eandem e. potia abso-
luta, id e. nobis non obstat, cum supra dixerimus Deum potest de
potia absoluta per suam gloriam supplere defectum luminis gloriae
in

in productione visionis beatificae, deinde vero distinguo min:
 Dei oipora in casu proposito illatum creatum ad cognitionem
 sui moueret immediate & effectiue per modum obiecti reduplica-
 tione sumpti ^{modo} per modum obiecti specificatiue sumpti, nimirum
 ita ut cognitio oipora n̄ existeret concurrentem q̄is oipora, eo q̄
 ipsa, eēt obiectu eternam cognitionis terminatiuum, sed q̄
 desiderate lumine gloriose in productione visionis oipora
 se teneret ex parte. Per ut caa principalis, cui eēt subordinata
 & cuius, eēt virtus, luminis defectu n̄ pot̄t suppleri nisi ab ipsa
 Dei oipora extrinsece assistente, & sic cogedo minoram, neq̄
 Dei oipora eo modo absolute, vel simpliciter per modum obiecti
 concureret ad sui cognitionem, ut talis condita, & colligi pot̄
 ex eo q̄ si per impossibile eēt etiam alter Deus, is pot̄t per
 oipora nullo modo cognitam mouere illatum creatum ad
 cognitionem oipora Dei nunc existentis, ita ut oipora Dei
 nunc existentis nullo modo effectiue concureret ad cognitio-
 nem sui ad tm̄ terminatiue.

Obiectis q. nulla pot̄ assignari ratio cur simpli-
 cet creatura quae per seipsam per modum obiecti moueat tr̄ &
 determinet ad cognitionem sui illatum cui sit int̄nse praesens
 vel applicata saltem per identifiq̄em & saltem eō nullum
 eius creatum pot̄t per modum obiecti mouere effectiue & immedi-
 ate illatum ad cognitionem sui.

Respondeo negando. Hic, q̄ si nulla creatura pot̄t per
 modum obiecti effectiue & immediate mouere & determinare
 illatum ad cognitionem sui, necessario id conueniret etiam
 h̄a rationali, q̄ nulla creatura pot̄t eē magis praesens vel propo-
 tionata illi illatui quam sit h̄a rationalis suo proprio illatui
 cum quo ois identifiq̄atur, ut nos cum sentia cui supponimus,
 quae dicendum eēt ex ipsa limitatōe creaturae quae creatura eēt ois
 ut n̄ pot̄t mouere, vel ultimo determinare pot̄t cognoscituum
 vel illatum ad cognitionem sui, sicut ex eadem limitatōe videtur
 q̄ nulla creatura illatua sit suo illatio, vel ex se sit ultimo
 determinata ad cognitionem ois rem quae sit cognoscere,
 q̄ a. h̄a rationalis, licet separata a corpore n̄ moueat nec ultimo
 determinet & illatum suum ad sui cognitionem intuitiuam, con-
 stat ex supradictis, praeterea confirmatur: q̄ h̄a rationalis sepa-
 rata eēt in statu effectiui quam sit quando eēt unita corpori & in-
 format idem corpus eius ex sua natura informatiua, q̄ & tanqua
 obiectu nunc exigit, ac prouide quando eēt separata a corpore n̄ sit
 imme=

immediate effectivae, movegentium illorum ad cognitionem 55.
sui, quia huiusmodi cognitio est, ut constat, cognitio intuitiva sub-
stantia spiritualis, ac proinde anima rationalis in statu suo imperfectiori
potest habere naturaliter operationem effectivam quancumque operationem quam
potest habere in statu suo perfectiori, vere et cognitio illa intuitiva
anima rationalis, quae in substantia spiritualis, superaret in perfectione
quancumque illationem et operationem, quam anima rationalis potest habere
in corpore, pro quo statu nullam operationem naturalem magis per-
fectam habet, quam sit illatio abstractiva rei spiritualis.

Dices anima rationalis separata a corpore intuitive
cognoscit seipsam rationem per speciem sui impressam et propriam,
et ad hanc proportionem statu habet operationem effectivam quam habet
in corpore.

R. negando hanc rationem separata a corpore
cognoscere seipsam per cognitionem intuitivam oio naturalem,
sive per speciem impressam propriam naturalem oio per quam ipsa
exigat, ut constat ex superioribus, quod in pro illo statu naturam
intuitive cognoscit, id provenit ex specie impressa intuitive pro-
pria substantiae praeter naturam a Deo infusam, neg. e. anima separata a
corpore velles naturaliter loquendo habet species impressas veritas, ut multi
recte cum hinc Peripateticis et alijs Philosophis docent, nisi eas
quas in hac vita acquisivit, aut etiam nonnullas alias quas
in eodem statu potest acquirere ex illationibus elicitis dependen-
ter a speciebus impressis in hac vita acquisitis, species vero rerum
propriae quae in intuitiva, quas anima rationalis habet in illo statu, licet
sint naturales quoad substantiam, cum sint oio similes speciebus in Angelo
congenitis vel infusis a Deo, in se naturaliter sed supra vel praeter
naturam ab ipso Deo in illam infunduntur.

Denique ex dictis colligi potest, quod licet aliud ens crea-
tum intelligibile potest, quod in se oio falsum, ut constat ex superioribus,
immediate et effectivae movere vel detergere, per modum obiecti
illatum creatum ad cognitionem sui, in se potest convenire Deo,
cum de involvat in perfectionem et quae habet imperfectio Deo repugnet,
licet in repugnet creature.

Disputatio III.